

Vennad Raud andsid loominguga kõneainet

Kunstikaksikvendade Kristjan ja Paul Raua suur poolteisesajandi-näitus ja sünniaasta üritustesari Kumus päädis rahvusvahelise konverentsi ja mahuka albumi-kataloogiga.

Inna Grünfeldt

inna@virumaateataja.ee

Viru-Jaagupis 22. ja 23. oktoobril 1865 ilmavalgust näinud kaksikvendade (Kristjan kuupäeva järgi vanem) loomingu, selle ajalise ja kunstilise konteksti ning kaaskõlaliste nähtuste üle kõneles nii sõnas kui ka pildis Kumu konverents "Ühest sajandist teise. Kristjan ja Paul Raud".

Konverents käsitles tänapäevases võtmes vendade Raudade fenomeni eesti kunsti- ja kultuuriloos.

Loomingu aegruumi ja raustsüsteemi üldisemas plaanis avasid vendade Raudade eluloos oluliste aastate linna Düsseldorfis sihtasutuse

Museum Kunst Palast Ehrenhofi lossis maaliosakonna juhataja Bettina Baumgärtel, kes kõneles eestimaalastest professorite osast Düsseldorfis kunstiakadeemias, ja vähetuntud tahku "Kalevala" illust-

reerimisest tutvustanud Erkki Anttonen Helsinki Ateneumist, folklorist Ülo Tedre ülevaatega "Kalevipoja" uurimisest ja väljaandmisest ning historisimiloolane Mart Kivimäe ettekandega sümbolismi kultuuri rahvuslikkusest ja rahvusvahelisusest.

Vastandite puutepunktid

Kumu kunstimuuseumi kuraatori Tiina Abeli "Daamid oolpöördes. Paul Raua portreeloomingu taustast" kõneles Paul Rauast kui sajandivahe-tuse võtmekunstnikust, kelle kunstiotsingutes ja väljendusvahendite süsteemis kajastus kultuuriteadvuses aset leidnud üleminek ratsionaalselt inimeselt psühholoogilisele inimesele, sensuaalsuse ja alateadvusliku esiletõusule.

Folklorist Elo-Hanna Seljamaa ettekanne "Rahva ja rahvuse, traditsiooni ja modernismi dünaamika Kristjan Raua vaadetes" jälgis kunstniku mõtteavaldusi "eesti verd" täis rahva- ja rahvuskultuurist ning vaatles, "kuidas Kristjan Raud annab eeterlikule rahva vaimule kuju, mis kõneleb eesti rahvuse jõust ja tõust".

Kunstiteadlane Mai Levin, kellel hiljaaegu jõudis kaante vahele kaunis ja mahukas album-kataloog kaksikkunstnik-est Raudadest, avas vendade loomingu omaaegse kunsti kontekstis, näidates pilt-pildilt

motiivide ja mõtete-mõjude kulgemist Euroopa ja Raudade kunstiruumis.

"Kui palju nüüd vennad olid sarnased või erinevad? Mida rohkem olen mõelnud, seda enam tunduvad nad mulle sajandivahe-tuse kunsti mu-delina," sõnas Mai Levin.

"Sajandivahe-tuse kunst ja-gunes kaheks: ühelt poolt realistlik, naturalistlik, impressionistlik suund, teiselt poolt sümbolistlik suund, mis oli omamoodi reaktsiooniks eelmisele. Need suunad olid vastandid, aga mõjutasid teineteist. Realistidel kohtame tihti sümbolistlikku lähenemist kujundile, sümbolistid on sageli vormilt päris naturalistlikud. Selles mõttes on nad ikkagi nagu kaksikud. Nagu vennad Raudad oma erinevuses puutuvad samas õige mitmes punktis ikkagi kokku," arutles Levin.

Teadusest käeproovini

Eesti rahvusliku kunsti alusepanijate, kaksikvendade Kristjan ja Paul Raua elu ja loomingu avab Mai Levini põhjalik raamat "Ühest sajandist teise. Kristjan ja Paul Raud". Lisaks Kristjan Raua tuntud rahvusromantilistele "Kalevipoja"-ainelistele teostele on vaadeldud tema loomingu teistsuguseid tahke, seni

traditsioonilisemas võtmes käsitletud Paul Raud astub lugeja ette hoopis mitmekülgsema kunstnikuna - XX sajandi alguse modernse maalijana.

Vendade Raudade kunsti-aastasse kuulusid Kumus Eesti kunsti klassikat tutvustav haridusprogramm RAUDtee lastele, kunstikonkurss "Päike või kalliskivi" Kristjan Raua pildi "Muinasmaale" (pildil) baasil, samuti keraamikaateljée "Inimene ja öö" ning graafikaateljée "Kuum raud". Kumu auditooriumi filmiprogrammis näidati Eesti Telefilmis 1965. aastal valminud filmi "Kristjan Raud".

